

Magnum Bullarium Romanum, Seu Ejusdem Continuatio

Quæ Supplementi loco sit, tum huicce, tum aliis quæ præcesserunt
Editionibus, Romanæ, & Lugdunensi ...

Complectens Constitutiones Benedicti XIV. ab Anno 1752. usque ad
Annum 1757 - Cum Appendice ad Annos 1744. 1745. 1748

Luxemburgi, 1758

XXI. Jurisdictio Rectoris Carpenctoraten. in Causis Civilibus, Criminalibus,
& Mixtis, nec non in œconomicis, rebus, definitur, ac circumscribitur. 28.
Augusti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74789](#)

1753.

Clerus in ignorantia torper, ubi Magistris carer, & in Officiorum distributione negligitur.

Synodus Zamofcia decrevit, ut quilibet Episcopus Officialis seculariter habetur.

Episcopi Rutheni non fine causa Regularibus potius utuntur.

At Seculares negligendo, horum otium & ignorantiam fovebunt.

Itaque ipsis suadeatur, ut aliqua Ecclesiastica officia demandent Alumni Seminarii Wilnen.

Qui tamen noverint se praecipue ad animatum curam destinatos esse.

S. 3. Vobis sane præsentibus magis, quam Nobis absentibus compertum est, ac rebus ipsis exploratum, quanta apud vos sit Cleri secularis ignorantia: quam non aliunde ortum, causamque habere non ambigimus, quam partim ex Magistrorum illos edocentium penuria, partim ex nulla ipsis injuncta rerum gerendarum cura, partim ex nulla erga eosdem illorum, qui præsunt, diligenter & sollicitudine, qua suavitatem foriterque ad studia capessenda, & negotia ecclesiastica obeunda oblectentur, & incitentur.

S. 4. Ad hæc omni procul dubio Venerabiles Fratres vestros, qui Synodum Zamofcia tantum Nationis vestrae laude, atque utilitate celebrarunt, extirpanda mala, & bona semina sparergenda respexisse, pro certo habemus, cum fessi. 3. tit. 7. de Officialibus: statuerunt, ut quilibet Episcopus Officialis habeat seculariter, si inter secularares quispiam ad hoc officium idoneus inventatur.

S. 5. Quoniam autem in sua quiske vestrum Diœcesi (sunt tamen, qui plures habent Ecclesiæ Cathedrales) quamplures retinere debet Ministros & Officiales, quorum opera in recta earundem Diœcesum vestrum procuratio, & negotiis uti valeatis; Fraternitates vestre viros Regulares potius, quam Seculares ad ministeria hujusmodi substituenda eligere optatis. Nec Nos, qui æqua lance res expendimus, fallichit, Fraternitates vestras ideo hanc tenereratiom, quod Regulares magis apti, & idonei apud vos reperiantur: nec propter ea suscepimus consilium institutumque vostrum dannamus: imo, sicut laudamus, ita ob oculos vobis ponere non omissimus, ex neglectu, ut ita dicamus. Cleri secularis ejusdem provenire ignorantiam. Quisque enim ex Clero seculari animum despendet, otioque difflit, cum cogitat, Regulares potius constitui in iis munib[us] obeundis, quæ quilibet secularis non repente, sed paulatim sub Magistri & Praeceptoris disciplina instructus, & idoneus aliquando exercere possit.

S. 6. Pastorales itaque sollicitudinis vestrae partes hac in re adimplendas esse in Domino existimamus, ut curam omnem, studiumque vestrum collocetis, ne Adolescentes Alumnos Nationis vestrae ex memorato Wilneni Seminario deinceps, exacto studiorum curriculo, egressos, aliqua Ecclesiastici Ordinis & Officii procura-tione destituji patiamini: sed statim quodcumque opus, quodcumque ministerium ad ecclesiasticas res pertinientia illis demandetis oportet, ut injuncto quisque priori muneri satisfacere, deinde ad majora per gradus etiam gravissima promoveri possit officia. Hæc profecto agenda ratio tamquam lucidissimum exemplum ab alis spectata unicuique (ducitur enim juvenis maxima spe gloria, & utilitatis) erit incitamento non levi, ut quisque, dummodo non sit ingenio malo, pravoque prædictus, bellum otio, virtutisque indicat, & ad labores perferendos, virtutesque assequendas hilari, promptoque animo contendat, & admittatur. Verum commendationem hanc nostram, & exhortationem pro Alumni Collegii Wilnensis ad officia, & munera in Curis vestris, quoad vobis integrum erit, promovendis non ita accipiendam esse volumus, & declaramus, ut idem Alumni existimant, se ad illa officia, & munera dumtaxat eligi debere, sed in primis teneri, imo, quatenus opus fuerit, cogi etiam ad substituenda, & administranda Parochorum onera, & animarum salutem procurandam.

S. 7. Ceterum, Venerabiles Fratres, dum majora nobis a perspecta sapientia, prudentia,

zeleque vestro pro certo pollicemur hac in re argumenta, Fraternitatibus vestris Apostolicam Benedictionem studioꝝ nostræ voluntatis pig-nus peramanter impertimur.

Datum Roma apud Sanctam Mariam Magorem sub Annulo Piscatoris die 14. Augusti MDCCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimo-tertio.

Cajetanus Amatus.

Jurisdictio Rectoris Carpentoraten, in Caenis Civilibus, Criminalibus, & Mixtis, nec non in ecconomicis rebus definitur, ac circumscribitur.

Venerabili Fratri Nostro Silvio S. R. E. Cardinali Valenti Episcopo Sabinensi, Status nostri Ecclesiastici Secretario, ejusdem S. R. E. Camerario, & Congregationis Status nostri Avenionensis Praefecto.

B E N E D I C T U S P A P A X I V .

Venerabilis Frater Noster, salutem,
& Apostolicam Benedictionem.

Tibi præ ceteris Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanae Ecclesiæ Cardinalibus Collegis tuis, Venerabilis Frater noster, quem in cunctis Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis, & Catholicæ Ecclesiæ negotiis summa cum fide, sollicitudine, vigilancia, prudentia, ac zelo obeundis transfigendique magnâ cum Pontificiæ animi nostri voluptate, ac levamine experimur alacrem, & integerrimum Ministrum, & Coadjutorem, rebus ipsis, in quarum omnium partem nobiscum advocaris, magis magisque compertum exploratumque est, quibus in dies Nos urgemur curis, quibus obrui-mur laboribus, ut præter incredibilem omnium Ecclesiæ laborum sollicitudinem, omnem operam studiūque in primis collocemus, quo, è medio sublati dissipati, litibus, & contentionibus Status nostri Ecclesiastici non solum Praesides, & Ministri, Gubernatores, Rectores, ac Vicelegati us, quibus decet, observantia & honoris argumen-tis inter se invicem prosequentes, collati-bi quiske munera pro dignitate, pace, ac tranquillitate exercere valeat; sed Civis etiam, & Subditus debita ipsis obsequia, & officia deferen-tes, eosdem majori cum veneratione spe-ctent, adeant, & tanquam patres potius quam superiores diligent, & honorent.

S. 1. Quoniam autem, sicut jamdudum accepimus, & Fraternitati tuz, perspectum est, variæ, nec contemnenda controversia, ac dissensio-nes inter dilectos Filios Magistrum pro tempore existenter Vicelegatum nostræ Civitatis, & Status Avenionensis, ac pro tempore itidem existentem Rectorem nostræ pariter Civitatis Carpentoraten, & Comitatus Vindasci exorta-sunt, quæ non minus Jurisdictionem civilem, & criminalem ejusdem Rectoris, quam nonnulla honorificentia jura respiciunt. Nos sane, ut ju-stam, stabilemque hisce in rebus servandam normam, regulamque prescriberemus, quæ fieret, ne futuri temporibus illæ prorsus hac in parte controversia, & contentiones inter duos Apo-stolicæ hujus Sanctæ Sedis Ministros, etiam cum non levi publicæ pacis, boni, atque utilitatis præjudicio, ac detimento, exoriantur, particula-re nonnullorum Cardinalium, & Romanæ Curia Prælatorum Congregationem deputavimus, apud quam iidem contendentes sua quiske rationum momenta, controversaque jura adduxit.

S. 2. Hisce vero omnibus accurate discussis, & expensis, atque ad Nos relatis, ac per Nos pariter

Controversie inter Vi-celegatum, A-venionem, & Rectorem Carpentoraten exortæ.

Definitor a Pontifice nihil latet, immo con-

Dat. Pont. A.
XIII. 14. Au-gusti 1753.

XXI.

pariter consideratis, in eam tandem devenimus resolutionem, determinationem, ac sententiam, ut infra, aperte tamen declarantes per infra statuendam resolutionem, determinationem, ac sententiam ne minimam quidem laetionem, aut præjudicium privilegiis, & exemptionibus a quibuscumque Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris quocumque tempore dilectis Filiis habitatoribus Comitatus Vindascini, & Civibus dictæ Civitatis Carpentoratensis quomodolibet concessis illatum esse, aut fore inferendum; quinimo privilegia, & exemptiones hujusmodi (dummodo aucti sint in usu, & viridi obseruantia) tenore præsentium Apostolicæ autoritatem expresse confirmamus, & quatenus opus sit, iterum concedimus.

§. 3. Itaque motu proprio, & ex certâ scientiâ, ac maturâ deliberatione nostris, deque Apostolicæ Potestatis plenitudine, tenore præsentium, & Apostolicâ quoque auctoritate volumus, statuimus, & mandamus, ut modernius, & pro tempore existens Civitatis Carpentoratensis, & Comitatus Vindascini Rector, quippe qui per Apostolicas in simili forma Brevis Literas a Romano pro tempore existente Summo Pontifice deputatur, & constituitur, eam Jurisdictionem habeat, atque exerceat, qua eidem prescripta reperitur in Apostolicis sub plumbō literis anno MD, a fel. rec. Julio Papa II. Prædecessore nostro datis, nimirum ut non solum ipse modernus Rector a Nobis alias deputatus, & constitutus, verum etiam alii deinceps a Successoribus nostris Romanis Pontificibus in futurum in Civitate Carpentoratensi, & Comitatu Vindascino deputandi, & constituendi ordinariam suam tam in Causis civilibus, quam criminalibus, ac mixtis Jurisdictionem, sub infra statuendis tamen modificationibus, omnino exercere possint, ac valeant.

§. 4. Ac primum quidem, ut in Causis criminalibus, in quibus pena corporis afflictiva necessaria infligenda erit, ipse Rector suam sententiam, five Decretum, quamvis inquisiti ad nostram Avenionensem Legationem minimè appellent, executioni demandare non valeat, nisi prius Sententia, five decretum ejusmodi fuerit expensa, vel expensum, atque confirmata, vel confirmatum à solita Congregatione Criminali in eadem Civitate Avenionensi; & ab ipso Magistro Vice-legato nostro, a quo in hujusmodi Jurisdictionis exercitio memoratus Rector deprendere debet, ac tenetur.

§. 5. Deinde, ut idem Rector Causas criminales tunc dumtaxat cognoscat, earumque processus conficiat, cum Magister Vice-legatus sa-pedictus cognitionem, confectionemque hujusmodi ad se avocare nolit; ita tamen, ut avocationis cognitionis, confectionisque præfata justis de causis facienda minimè interdicta censeatur Legatis, five Vice-legatis Avenionensis, juxta resolutionem ab hac Congregatione nostra Avenionen. die ix. mensis Septemb. anno MDCCIV. initam. & præceptam.

§. 6. Præterea quoad Causarum civilium cognitionem, qua quidem respiciunt Cives & habitatores Civitatis, & districtus Carpentoratensis, debet ipse Rector tanquam Judex ordinarius in prima Instantia procedere, dummodo ad quemlibet litigantium non competit privilegium legis Unica, vel aliud legale privilegium, cuius vigore de Jure valeat forum Judicis ordinarii declinare, & immediate ad superiorem Judicem appellare.

§. 7. In iis vero Causis civilibus, de quibus sam Baronales Judices, aliquique Judices, & Tribunalia subalterna suam protulerunt sententiam, ad eundem Rectorem cognitionis causarum in secunda, vel tertia instantia competit, si Reus omisso medio immediate ad Tribunalum Vice-legati appellare nolit.

§. 8. Insuper quod in Causis criminalibus tunc dumtaxat necessarium sit Carthellos, five Citations propria manu Vice-legati subscribi debere; cum agi contingit de impedienda, five suspendenda prosecutione processus in sua ordinatoria, quemadmodum in sua Regula, five ordinatione anno MDCLX. proposita bo. mem. Magister Nicolinus praescripserat.

§. 9. Secus vero in ceteris casibus, vide-licet cum agitur de Recursu, five appellazione a quolibet Decreto, five Sententia definitiva Rectoris ad Vice-legatum faciendo, five interponenda, hujusmodi subscriptio Vicelegati haud necessaria reputatur, cum sati sit simplex, vel authenticum Decreti, five Sententia exemplar producere, vel exhibere.

§. 10. Porro volumus, & mandamus, ut Carthelli, Citations, & Mandata quæcumque, a Vicelegatione Avenionensi, multo magis ab hac Romana Curia expedita, in Civitate Carpentoratensi, & universo Comitatu Vindascino, absque ulla proorsus Rectoris fortasse prætendentis Pisa, five Exequatur, debita execu-tioni demandari possint, & debeant.

§. 11. Ad Vice-legatos sanè pro tempore existentes spectat, atque ipsi debent recognoscere, & approbare tabellas rationum non solum sa-pedicta Civitatis Carpentoratensis, verum etiam omnium Communitatum Comitatus Vindascini; neque ullam de quocumque alia recognitione, & approbatione, a quocumque five facta, five facienda rationem habere.

§. 12. Rectores vero pro tempore existentes nequeunt proponere, & publicare, neque bannimenta quæcumque pro Gubernio, etiam si economico Civitatis Carpentoratensis, neque Bannimenta, neque Edicta generalia, qua Comitatum Vindascinum respiciunt, nisi prius Vice-legati, de iisdem instructi, eadem approbaverint.

§. 13. Rectores pariter, neque in publicis Actis, neque in qualibet etiam occasione debent tibi tribuere titulum, five denominationem Gubernatoris Comitatus, sed dumtaxat Rectoris Carpentoratensis, & Comitarus Vindascini; quemadmodum neque debent prætendere, & uti titulo Illustrissimi, & Reverendissimi insimul, sed solo Illustrissimi; neque uti, & deferre habitum Praelaticum, five violaceum, five nigrum, cum Rocheto, & Mantelletta, quamvis privilegio Notarii, Prothonotarii nuncupati, insigniti.

§. 14. Volumus tamen, iis in locis, & ca-sibus, in quibus de ppterito Rectores per abusum habitum ejusmodi Praelatium deferre conuerterant, deinceps nonnisi uti Mantellone violaceo, ad instar nostrorum Cubiculariorum ab honore dictorum.

§. 15. Nunquam Rectoribus licitum esse volumus, quinimo inhibemus dare quocumque salvos conductus, five concessiones Territorii dictas, iis, qui sibi perfugium querunt in Comitatu Vindascino; elargimur tamen ipsis facultatem concedendi formulam illam Pareatis, vel Exequatur in causis civilibus tantum, dummodo fuerint requisiuti per solitas litteras requisitoriales a Judicibus, five aliis personis, diverso domino subiectis.

§. 16. Itidem Rectoribus inhibitum esse declaramus, se se in rebus ad Cameram Carpentoratensis Civitatis, & Comitatus Vindascini pertinentibus quomodolibet immiscendi, & in-gerendi; cum negotia hujusmodi ad Præsiden-tem Apostolicæ Cameræ Carpentoratensis dum taxat spectent.

§. 17. Quoad autem propinas in causis a Rectoribus percipiendas, exigendasque, ser-ventur omnino taxa statuti, & taxa quoque cl. mem. Octavii Cardinalis Aquaviva.

Citationes a
Vice-legato,
vel a Curia
Romana ex-
pedite non
indigent ex-
quias Rectoris.

Dilecta
Vice-legati
eff tabellas
rationum ap-
probare.

Rectores in-
consulto Vi-
ce-legato Ba-
nimenta non
proponant.

Quibus titu-
lis & insigni-
bus utantur.

Salvos condu-
ctus concede-
re nequeunt.

Nec se immi-
ce rebus
spectantibus
ad Cameram
Carpentora-
ten., & Vin-
dascinam.

In propinis
qua taxa fer-
vanda.

1753.
Homagia
tamen exci-
piunt nomi-
ne S. Sedis.

§. 18. Quoad verò homagia obedientiae, & fidelitatis a tribus Venerabilibus Fratribus Comitatus Vindascini Episcopis, & Baronibus, & Feudataris Feuda in eorum Comitatu possidentibus, & a Consulibus, Magistris, & Universitatibus praestanda, nomine Apostolicae hujus Sanctae Sedis excipere possunt Rectores, solo dumtaxat induit habitu praedicto Mantellone, quo utuntur nostri ab honore Cubiculari.

§. 19. Porro electio, & deputatio Ministrorum Justitiae, aliorumque Officiorum Carpentoratensis Civitatis, praeter unicos licetores, Satellite five Apparatores, Birri dictos, a Rectoribus eligendos, & deputandos, iisdem inhibita quoque est.

Consulatum
Electioni
forma pre-
scribitur.

§. 20. Electionem verò Consulatum ipsius Civitatis Carpentoratensis, que alias ita fieri solebat, nimur, ut ex tribus personis per Rectores propositis una a Consilio Carpentoratensi elegeretur in Consulen, volumus, & mandamus, ita deinceps habentiam esse, ut tres persone a Rectoribus proponende, prius a Vicelegatis approbatæ esse debeat, ac sint.

Delibera-
tiones Con-
siliis Civitatis Carpen-
torat. & Co-
mitatus Vin-
dascini a qui-
bus proban-
de.

§. 21. Quamvis demum deliberationes quacumque a Consiliis tam Civitatis Carpentoratensis, quam omnium Communitatibus Comitatus Vindascini, etiam super oneribus, five impositionibus Censuum, Tributorum, vulgo Tagiarum, five Collectarum, atque aliorum similium antehac suscepimus factasque, Rectores pro tempore existentes approbare, & confirmare soli fuerint; tamen, attentis abusibus, & inordinationibus, que usque ad hanc diem intercesserunt, volumus pariter, & mandamus, ut deinceps cum deliberationes hujusmodi Consiliorum videantur completi, & continere considerabiles suntus, & onera, five impositiones Censuum, novorumque Tributorum, five Tagiarum, Collectarumque, dictæ deliberationes expresse approbari, & confirmari debeat vel a Vice-legatis, vel ab ipsa Congregatione Avenionensi; nec unquam sufficiat approbatio, & confirmatio Rectorum.

Designatur
Executor
cum faculta-
tibus.

§. 22. Quo inca, ut omnia, & singula antedicta a nobis declarata, statuta, praescripta, ac mandata, debite executioni demandentur, & feruentur exactius, Tibi, Venerabilis Frater noster, committimus, & injungimus, ut pro tua, & nostra in præmissis auctoritate presentes nostras litteras, postquam typis impressæ fuerint, in ipsa Civitate nostra Avenionensi, & Civitatibus, & locis Carpentoratensis, & Comitatus Vindascini publicari & proponi, exactamque omnium & singulorum in ipsis Litteris nostris contentorum dispositionem observari facias, cures, & præcipias; contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmissis non parentes per sententias, censuras, & penas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita, competendo; Tibi namque, venerabilis Frater noster, facultates omnes ad hujusmodi negotiorum necessarias, & opportunas, motu, & potestate, & auctoritate similibus impetrarum.

Firmantur
superius Sta-
tuta.

Derogator
contraria.

§. 23. Decernentes presentes Litteras, & in eis contenta quæcumque semper firma, valida, & efficacia existere, & fore, siue plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabilitatem observari debere; siue & non aliter in præmissis per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam Caufarum Palati Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si fecus super his a quoquam, quavis auctoritate scienter, vel ignorantiter contigerit attentari. Non obstantibus nostra, & Cancelleria nostra Apostolica regula de Jure quæsito non tollendo, dictarumque Civitatum, & Comitatibus etiam jumento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus,

privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, ceterisque contraria quibuscumque.

§. 24. Volumus autem, ut earundem præsentium Litterarum transfumis, seu exemplis etiam impressis manu alicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitute munitis, eadem prorsus fides in Judicio, & extra adhibeatur, que ipsis Præsentibus adhuc beretur, si forent exhibite, vel ostense.

Interim Fraternitati tue Apostolicam Benedicti onem peramant imperitum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Anno Pilatoris die XXVIII. Augusti MDCCCLIII. Pontificatus Nostri Anno decimo quarto.

Dat. Pont.
Anno 14. die
28. Augusti
1753.

Cajetanus Amatus.

Loco + Sigilli.

Realis
calis
cum
pe
sub
tionis

XXII.

Exemptio Canonorum Regularium & Monialium Ordinis Præmonstratensis ab omni Superioritate, Jurisdictione, Visitacione quocumque Ordinariorum per Prædecessores Pontifices, & præsentim Alexandrum V. concessa, innovatur ac confirmatur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam
rei memoriam.

Proceditum.

Regularium
exemptio &
privilegia
quibus fun-
damentis in-
nixa.

IN supereminenti Apostolice Dignitatis Solo, Divina disponente Clementia, meritis licet imparibus constituti, illiusque vices in Terris gerentes, qui gloriatus regnat in Cœlis, ad ea, per quæ Religiosorum Ordinum, præsertim meritiorum gloria, & sanctitatis gratia redolentium quæ & tranquillitas procurari jugiter valeat, peculiari affectione libenter intendimus, ac propteræ gratias, & exemptionis privilegia eis a Summis Pontificibus concessa, quamvis aliqui eadem impugnare forsan contendant, autoritate Apostolica, qua funginur in hac parte, confirmare non desidernamur, ac alias Paflorali Officii Nostri partes favorabiliter interponimus, prout eorundem Ordinum, eorumque Monasteriis Praefidentium Personarum qualitatibus matura deliberatione penatis, ad Omnipotens Dei laudem, & gloriam, Ordinum quoque hujusmodi conservatio nemo conspicimus in Domino salubriter expedire.

§. I. Sanè pro parte Dilecti Filii Nicolai Meyers moderni Procuratoris Generalis Canonorum Regularium Præmonstratensium Ordinis Laudunen., aliarumque Civitatum, & Diœcœsum Nobis numeri exhibita petitio contingebat, quod alias videbilet de anno Domini Millefimo quadrangente non felicis recordationis Alexander Papa V. Prædecessor Nostre per binas suas Litteras Apostolicas, Monasterium dicti Ordinis Laudunen. Diœcesis, illiusque Abbatem, & Conventum, ac universum Ordinem hujusmodi una cum omnibus bonis, & Personis etiam utriusque sexus ab omni superioritate, dominio, Jurisdictione, ac Visitacione cuiuscumlibet Ordinarii exempti, & respectivæ exemptos declaravit, ac Sedi Apostolicae immediate subiecit, quod etiam alii Romani Pontifices præfati Alexandri Successores, & Prædecessores Nostri, & in Concilio Generali Bafileen, pte memorie Martinus Papa etiam V. Prædecessor Nostre respectivè declararunt, quarum quidem litterarum præfati Alexandri Prædecessoris primo loco editarum tenor est, qui sequitur.

Amplissima
exemptio Ca-
nonicis Præ-
monstratens-
ibus a Præ-
decessoribus
Pontificibus
præsentim
vero ab A-
lexandro V.
concessa.

§. 2.